

Załącznik nr 2
do wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego

dr Barbara Wieliczko
Zakład Finansów Rolnictwa
Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy,
00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20

AUTOREFERAT

**przedstawiający opis działalności,
dorobku i osiągnięć naukowych**

Warszawa, kwiecień 2019 r.

SPIS TREŚCI

1. Imię i nazwisko	3
2. Posiadane dyplomy i stopnie naukowe	3
3. Ścieżka kariery zawodowej.....	3
4. Ważniejsze funkcje	4
5. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65 poz. 595 z późn. zm.)	5
5.1 Kluczowe osiągnięcia naukowe.....	5
5.2 Cel naukowy rozprawy, osiągnięte wyniki i podstawowe wnioski	5
6. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych	13
7. Wykaz dorobku publikacyjnego	18
8. Uczestnictwo w projektach badawczych	20
9. Wygłoszone referaty na konferencjach, seminariach i sympozjach oraz w trakcie szkoleń.....	21
10. Działalność dydaktyczna, popularyzatorska, ekspercka i organizacyjna.....	21
11. Współpraca międzynarodowa	22

1. Imię i nazwisko

Barbara Magdalena Wieliczko

2. Posiadane dyplomy i stopnie naukowe

2009 – Doktor nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii nadany uchwałą Rady Naukowej Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego w Warszawie z dnia 18 grudnia 2009 roku na podstawie rozprawy doktorskiej *Analiza polityki Unii Europejskiej wobec obszarów wiejskich*.

Promotor w przewodzie doktorskim: prof. dr hab. Jacek Kulawik.

Recenzenci w przewodzie doktorskim: prof. dr hab. Andrzej Kowalski, prof. dr hab. Marek Kłodziński.

2010 – świadectwo ukończenia studiów doktoranckich w zakresie nauk ekonomicznych – Szkoła Główna Handlowa.

2005 – świadectwo ukończenia studiów podyplomowych w zakresie doskonalenia pedagogicznego dla nauczycieli – Szkoła Główna Handlowa w Warszawie; nr świadectwa: 484/38501.

2002 – Dyplom ukończenia studiów magisterskich na kierunku Zarządzanie i Marketing – Szkoła Główna Handlowa w Warszawie; nr dyplomu: 5555/SD.

Tytuł pracy magisterskiej: *Procesy decyzyjne konsumentów na rynku żywności modyfikowanej genetycznie*.

Promotor: dr M. Bombol

2001 – Dyplom ukończenia studiów magisterskich na kierunku Zarządzanie i Marketing – Szkoła Główna Handlowa w Warszawie; nr dyplomu: 4954/SD.

Tytuł pracy magisterskiej: *Lider – czy organizacje jutra go potrzebują?*

Promotor: dr L. Kuczmera-Ludwiczynska.

2001 – Dyplom ukończenia studiów magisterskich na kierunku Finanse i Bankowość – Szkoła Główna Handlowa w Warszawie; nr dyplomu: 4567/SD.

Tytuł pracy magisterskiej: *Nadzór bankowy w wybranych krajach świata przez pryzmat podstawowych zasad efektywnego nadzoru bankowego Komitetu Bazylejskiego*.

Promotor: dr hab. M. Zaleska.

3. Ścieżka kariery zawodowej

Od 15 kwietnia 2002 roku jestem zatrudniona w Zakładzie Finansów Rolnictwa w Instytucie Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowym Instytucie Badawczym.

Od 1 września 2010 roku jestem zatrudniona w Kancelarii Senatu RP na stanowisku głównego specjalisty jako analityk Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej (do października 2015 roku noszącej nazwę Komisja Spraw Unii Europejskiej).

W okresie 1.04.2004-31.08.2006 byłam zatrudniona na stanowisku asystenta w Katedrze Agrobiznesu w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie.

4. Ważniejsze funkcje

4.1 Kierownik zadań badawczych w ramach działalności statutowej IERiGŻ-PIB:

- Subsydiowanie a konkurencyjność rolnictwa na przykładzie rolnictwa w Polsce – 2018-2019;
- Skala inwestycji i źródła ich finansowania w rolnictwie – 2017;
- Kanały oddziaływania polityki budżetowej na rolnictwo – 2015-2016;
- Sektorowe rachunki finansowe rolnictwa – konstrukcja i zastosowania – 2014;
- Polityka fiskalna i monetarna a finansowanie rolnictwa – 2010-2013;
- Bariery administracyjne związane z WPR w Polsce – 2009;
- Koszty transakcyjne finansowego wsparcia wsi i rolnictwa – 2008;
- Metodologia pomiaru finansowego wsparcia rolnictwa – 2007;
- Efekty i efektywność wsparcia finansowego wsi i rolnictwa – 2006;
- Efektywność wykorzystania wsparcia finansowego wsi i rolnictwa – 2005.

4.2 Kierownik zadań badawczych w ramach programów wieloletnich realizowanych przez IERiGŻ-PIB:

- Krajowy i unijny „budżet rolny” a finanse i funkcjonowanie polskiego rolnictwa oraz gospodarki narodowej – zadanie realizowane w ramach Programu Wieloletniego 2011-2014 „Konkurencyjność polskiej gospodarki żywnościowej w warunkach globalizacji i integracji europejskiej”.
- Mechanizmy i impulsy fiskalne oddziałujące na rozwój wsi i rolnictwa, finansowanie zwrotne i quasi-rynkowe instrumenty internalizacji efektów zewnętrznych w rolnictwie oraz dostarczania dóbr publicznych – zadanie realizowane w ramach Programu Wieloletniego 2015-2019 „Rolnictwo polskie i UE 2020+. Wyzwania, szanse, zagrożenia, propozycje”.

W zadaniach wymienionych w punktach 4.1 i 4.2 z reguły kierowałam pracami zespołu badawczego obejmującego kilka osób.

4.3 Zastępca członka w Komitecie Monitorującym Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, który został powołany zarządzeniem nr 5 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 marca 2015 r. w sprawie powołania Komitetu Monitorującego Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

5. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65 poz. 595 z późn. zm.)

5.1 Kluczowe osiągnięcia naukowe

Jako główne osiągnięcie naukowe (w rozumieniu Ustawy z 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki, art. 16 ust. 2), wskazuję monografię pt. „Dylematy tworzenia długookresowej polityki rolnej”.

Autor: Barbara Wieliczko, Seria Studia i Monografie nr 173, wydawnictwo IERiGŻ-PIB, Warszawa 2019, s. 194, ISBN 978-83-7658-777-6.

Recenzentami w procesie wydawniczym byli: prof. dr hab. Stanisław Kowalczyk, IERiGŻ-PIB oraz dr hab. Arkadiusz Sadowski, prof. Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu.

5.2 Cel naukowy rozprawy, osiągnięte wyniki i podstawowe wnioski

Uzasadnienie podjęcia tematu

Tworzenie polityki rolnej jest bardzo złożonym. Przygotowanie całościowej polityki wobec sektora rolnego wymaga m.in. uwzględnienia trendów w jego rozwoju i całej gospodarki narodowej, jak i identyfikacji kluczowych wyzwań stojących przed rolnictwem. Niezbędne jest również określenie, w oparciu o ustalone cele polityki rolnej na kolejny okres, zestawu narzędzi, czyli instrumentów polityki. Dla zapewnienia skuteczności i efektywności wybranego instrumentarium potrzebna jest wiedza o jego oddziaływaniu na rolnictwo i pozostałe elementy systemu społeczno-gospodarczego, jak i systemu społeczno-ekologicznego.

W konsekwencji analiza skuteczności i efektywności oddziaływania polityki rolnej na rolnictwo jest problemem bardzo złożonym. Nie chodzi przy tym tylko o zróżnicowanie skali i typu działalności rolniczej prowadzonej przez poszczególne podmioty, ale także ich zróżnicowane reakcje na te same instrumenty polityki rolnej.

Polityka rolna, jako polityka bardzo ściśle związana z ekosystemami, gdzie jest wdrażana, jest obszarem polityki państwa, który funkcjonuje w ramach złożonego systemu społeczno-ekologicznego. Zatem polityka rolna nie jest prostą odpowiedzią na istniejące problemy, gdyż jest wypadkową różnych interesów oraz zróżnicowanych potrzeb poszczególnych stron. W tym świetle zasadne jest wielostronne podejście do rozpoznania procesu decyzyjnego związanego z tworzeniem polityki dla systemów społeczno-ekologicznych. Jednocześnie należy podkreślić potrzebę wdrożenia odpowiednich instrumentów takiej polityki, tj. uwzględniających złożoność tego systemu.

Z uwagi na te liczne trudności w ocenie oddziaływania polityki rolnej na rolnictwo, potrzebne jest poszukiwanie nowych podejść do kompleksowej analizy jej wpływu. Jednym z takich rozwiązań jest spojrzenie na poszczególne obszary oddziaływania tej polityki. Można sądzić, iż analiza wielostronnego wpływu wdrażanych instrumentów może dać bardziej

przejrzyste rezultaty pozwalające na sformułowanie bardziej precyzyjnych rekomendacji dotyczących kształtowania polityki wobec sektora rolnego.

Cele i hipotezy badawcze

Celem monografii jest pokazanie, jak wyznaczać priorytety polityki rolnej w długim okresie w sytuacji niepewności, co do przyszłych uwarunkowań, jednak w oparciu o znane trendy i kierunki zmian w otoczeniu rolnictwa. Następnie wskazanie oraz określenie, jakie działania powinny być stosowane w polityce rolnej, aby była ona skuteczna i efektywna we wspieraniu kształtowania sektora rolnego zgodnie z oczekiwaniami interesariuszy w kontekście kierunków jego rozwoju w perspektywie 2050 roku.

Na potrzeby omawianej monografii przyjęto następującą tezę badawczą: Konieczna jest zmiana paradygmatu¹ polityki rolnej i przejście od polityki służącej zapewnieniu rolnikom „narzędzi” do prowadzenia produkcji rolnej (możliwości wykorzystania posiadanych zasobów ziemi i pracy poprzez wsparcie wielkości posiadanego kapitału), na rzecz stworzenia im warunków przyrodniczych i ekonomicznych umożliwiających kontynuowanie produkcji. Zmiana taka jest konieczna w związku z tym, że zagrożenia związane ze środowiskiem stały się na tyle ważnym problemem, iż grożą one brakiem możliwości prowadzenia produkcji rolnej w dotychczasowym zakresie, przy spodziewanym wzroście popytu na żywność.

Dotychczas polityka rolna koncentrowała się na zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego poprzez stabilizowanie sytuacji dochodowej rolników, dzięki czemu mogli prowadzić produkcję rolną w odpowiedniej skali. W najbliższych dekadach głównym zagrożeniem dla bezpieczeństwa żywnościowego staną się uwarunkowania środowiskowe, w związku z tym niezbędne jest, aby punkt ciężkości w kształtowaniu polityki rolnej przesunął się z kwestii ściśle ekonomicznych, na problemy związane z rosnącymi ograniczeniami i utrudnieniami przyrodniczymi kontynuowania produkcji w pożądanym skali. W skrócie potrzebną zmianę paradygmatu funkcjonowania polityki rolnej można określić, jako przejście od polityki zachęcającej rolników do produkcji na rzecz polityki służącej utrzymaniu potencjału środowiska naturalnego do produkcji rolnej.

W prezentowanym badaniu przyjęto również dwie dodatkowe, pomocnicze tezy badawcze:

- I. Konieczne jest oparcie tworzenia długookresowej polityki rolnej na podejściu oferowanym przez ekonomię złożoności, gdyż uwzględnia ona wieloaspektowość i niepewność związane z działalnością rolniczą, co oddziałuje również na stopień skomplikowania i niepewność konstruowania polityki rolnej.
- II. Niezbędne jest regularne monitorowanie zmian preferencji rolników zarządzających gospodarstwem rolnym oraz czynników je determinujących z uwagi na ich kluczową rolę w podejmowaniu decyzji przez rolników wpływających na zakres i sposób korzystania przez nich z instrumentarium polityki rolnej, co ma wpływ na efekty jej wdrażania.

Ponadto, na potrzeby pracy sformułowano również trzy pytania badawcze:

---

¹ Paradygmat rozumiany jest tutaj nie w ujęciu Kuhna, ale jako dominujące podejście do danej problematyki badawczej.

1. W jaki sposób instrumenty polityki rolnej oddziałują na rolnictwo?
2. Co wiadomo o skali/zakresie tego oddziaływania?
3. Jak ukształtować politykę rolną, aby sektor ten w 2050 roku miał strukturę pożądaną z perspektywy dostosowania do oczekiwań interesariuszy i przewidywanych kierunków rozwoju otoczenia sektora?

Przedmiot, zakres i metody badawcze

Monografia „Dylematy tworzenia długookresowej polityki rolnej” to praca koncepcyjna prezentująca podejście do tworzenia długoterminowej polityki rolnej. Praca ta ma również na celu usystematyzowanie wiedzy o oddziaływaniu polityki rolnej w kontekście ekonomicznych i pozaekonomicznych czynników wpływających na ekonomiczne decyzje podejmowane przez rolników w związku z prowadzoną polityką rolną. Potrzeba usystematyzowania wiedzy o oddziaływaniu różnych elementów polityki państwa na funkcjonowanie rolnictwa wpisuje się w koncepcję tworzenia polityki państwa w oparciu o dowody (ang. evidence-based policy making), czyli udokumentowane fakty, która stanowi również podstawę planowanej reformy WPR. Bazując na systematycznym przeglądzie literatury, szukano dowodów, które mogą być wykorzystane do zbudowania długookresowej polityki rolnej służącej rozwojowi rolnictwa.

Niniejsza publikacja reprezentuje narrację dotyczącą tzw. rządzenia antycypacyjnego (ang. anticipatory governance). Jest to pojęcie odnoszące się do metody podejmowania decyzji z wykorzystaniem danych i informacji pozwalających na określenie przyszłych rezultatów różnych działań i zjawisk. Rządzenie antycypacyjne ma swoje korzenie w planowaniu scenariuszowym i zarządzaniu adaptacyjnym.

Skuteczne stosowanie rządzenia antycypacyjnego wymaga monitorowania zachodzących zmian oraz przewidywania konsekwencji podejmowanych działań oraz występujących zjawisk. Rządzenie antycypacyjne uznawane jest za właściwe w czasie przyspieszonych i kompleksowych zmian w funkcjonowaniu systemów społeczno-gospodarczych. Należy wspomnieć, że antycypacja znajduje szerokie zastosowanie w badaniach nad odpornością systemów społeczno-ekologicznych oraz przy kwestiach zmian klimatycznych.

Zaprezentowane w pracy podejście badawcze wpisuje się w nurt ekonomii złożoności. Wybrano go w związku z tym, że przeprowadzona analiza długookresowych uwarunkowań rozwoju rolnictwa jednoznacznie wskazuje, iż niepewność i stała ewolucja uwarunkowań prowadzenia działalności rolniczej dokładnie odpowiadają założeniom stojącym u podstaw ekonomii złożoności.

Ekonomia złożoności wyrasta z podejścia do skomplikowanych systemów stosowanego w innych naukach, zwłaszcza w badaniach dotyczących tak skomplikowanych systemów jak klimat, organizmy żywe czy ludzki mózg. Stanowi próbę odpowiedzi na krytykę współczesnej ekonomii głównego nurtu. Wśród elementów, które ją odróżniają od podejścia neoklasycznego, można wymienić przede wszystkim następujące:

- dynamika systemów ekonomicznych, która powoduje brak równowagi przy jednoczesnym stałym ich ewoluowaniu, co prowadzi do systematycznego wzrostu ich złożoności;

- heterogeniczność jednostek oraz ich ograniczona wiedza i racjonalność, jednakże przy zdolności do uczenia się i modyfikowania swojego postępowania; równocześnie poszczególne jednostki wchodzą w interakcje z innymi w ramach różnorodnych sieci.

Istotnym problemem badawczym, a jednocześnie uwzględnianą w badaniach zmienną, jest kwestia preferencji jednostek. Ekonomia złożoności dostrzega nie tylko samolubność czy chciwość (uwzględniane w ekonomii neoklasycznej), ale także inne preferencje i postawy, co wpływa na funkcjonowanie całego systemu. Dodatkowo, proces przemian i dostosowań do zmieniających się warunków zewnętrznych opóźnia ewolucyjny charakter zmian w zachowaniach poszczególnych podmiotów – jednostek, firm i instytucji. Jednocześnie wszystkie elementy systemu wzajemnie na siebie oddziałują. Reakcję poszczególnych elementów i całego systemu na dane zmiany w otoczeniu determinuje punkt wyjścia, czyli sytuacja, w jakiej poszczególne podmioty znajdują się w momencie wystąpienia czynnika zmieniającego dotychczasowe warunki funkcjonowania. Taką sytuację niewątpliwie obserwujemy w sektorze rolnym, który jest szczególnie poddany presji zmian w otoczeniu przyrodniczym.

Zasadność zastosowania podejścia oferowanego przez ekonomię złożoności do problemu tworzenia polityki rolnej jest dodatkowo umotywowana faktem, iż polityka ta, jak i inne obszary polityki gospodarczej, boryka się z problemem niewspółmierności między bodźcami i efektami. Ekonomia złożoności tłumaczy to zjawisko nieliniowością procesów gospodarczych oraz otwartością systemów gospodarczych.

W przypadku problemu wyznaczania celów polityki rolnej bazowano na podejściu backcasting. Stosowane jest ono od lat 70. XX wieku. Początkowo backcasting był wykorzystywany w badaniach dotyczących systemów energetycznych, a zwłaszcza ich efektywności w obliczu różnego poziomu popytu na energię. Odnosi się ono do podejścia do badań nad przyszłością w oparciu o tworzenie normatywnych scenariuszy, dla których punktem wyjścia jest oczekiwany stan końcowy. Celem badania jest w tym przypadku określenie możliwości dotarcia do punktu uznanego za docelowy oraz wyznaczenie instrumentów służących osiągnięciu założonego stanu końcowego. Backcasting pozwala na uwzględnienie problemu wyboru instrumentów polityki państwa. Dzięki temu możliwe jest określenie, jaki kierunek i kształt powinna przyjąć obecna polityka państwa, aby możliwe było uzyskanie w danym punkcie końcowym zamierzonego stanu. Obecnie podejście to stosowane jest m.in. w badaniach nad zrównoważonym rozwojem, zmianami klimatycznymi, ochroną środowiska czy zapotrzebowaniem na usługi ekosystemów. W mojej opinii podejście backcasting jest użytecznym sposobem wypracowania celów polityki rolnej, zwłaszcza w kontekście dużego ich zróżnicowania i oczekiwań poszczególnych grup interesariuszy oraz złożoności wyzwań stojących przed sektorem rolnym.

Struktura monografii

Monografia składa się z dwóch głównych części. W pierwszej zaprezentowano koncepcję wyznaczania długookresowych celów polityki rolnej w oparciu o podejście backcasting. Podejście to sprawdza się w przypadku tworzenia strategii działań związanych z koniecznością wprowadzenia głębokich zmian o charakterze transformacyjnym w dany układ społeczno-ekonomiczny. W ostatnich latach bardzo często wykorzystuje się je do

wyznaczenia celów oraz ścieżki dotarcia do postulowanej wizji przyszłości w odniesieniu do zmian klimatycznych czy ograniczania zużycia zasobów naturalnych.

W części tej zaprezentowano liczne badania na temat przewidywanych scenariuszy rozwoju świata w perspektywie roku 2050. Badania te wskazują na zwiększenie się zagrożeń środowiskowych związanych ze zmianami klimatycznymi, co sprawia, iż zasadną jest postawiona teza badawcza o konieczności przemodelowania polityki rolnej tak, aby umożliwiała zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego w obliczu zmian uwarunkowań klimatycznych towarzyszących produkcji rolnej.

Druga część publikacji poświęcona jest wyborowi instrumentów pozwalających na realizację wyznaczonych celów rozwoju rolnictwa. W części tej zaprezentowano wyniki systematycznego przeglądu literatury poświęconego oddziaływaniu polityki rolnej na sektor rolny. Przegląd ten, to metoda pozwalająca na usystematyzowane i dogłębne poznanie literatury przedmiotu. Celem jest określenie, jaki jest stan wiedzy o efektywności i skuteczności polityki rolnej oraz identyfikacja czynników determinujących skalę oddziaływania poszczególnych instrumentów. Niezbędna jest synteza dotychczasowych wyników badań nad funkcjonowaniem instrumentów polityki rolnej, która pozwoli ustalić nie tylko, jaki jest stan wiedzy na temat wielostronnego oddziaływania polityki rolnej, ale także, jakie instrumenty w świetle dotychczasowych badań należy zastosować w długookresowej polityce rolnej umożliwiającej uzyskanie w 2050 roku pożądanego stanu rozwoju tego sektora.

Uzyskane wyniki i wnioski

W badaniu przedstawionym w monografii pt. „Dylematy tworzenia długookresowej polityki rolnej” przyjęto tezę badawczą wskazującą na potrzebę zmiany paradygmatu polityki rolnej i przejście od polityki służącej zapewnieniu rolnikom „narzędzi” do prowadzenia produkcji rolnej (możliwości wykorzystania posiadanych zasobów ziemi i pracy poprzez wsparcie wielkości posiadanego kapitału) do zapewnienia im warunków przyrodniczych i ekonomicznych umożliwiających kontynuowanie produkcji. Wyniki analizy przewidywanych scenariuszy i kierunków rozwoju globalnej gospodarki oraz stojących przed nią oraz przed rolnictwem wyzwań jednoznacznie wskazują na wzrost zagrożeń środowiskowych oraz pokazują, iż dalszy przyrost liczby ludności nie tylko wywoła wzrost popytu na żywność, ale także zwiększy presję na środowisko przyrodnicze, co dodatkowo ograniczy zasoby przyrodnicze mogące służyć produkcji rolnej. W związku z tym można stwierdzić, iż postawiona teza została potwierdzona.

Pozytywnie zweryfikowano obie tezy pomocnicze przyjęte w badaniu. Pierwsza z nich odnosiła się do zasadności i potrzeby stosowania podejścia proponowanego w ramach ekonomii złożoności w procesie tworzenia długookresowej polityki rolnej. Jak pokazano, złożoność otoczenia, przewidywany wzrost skali zmian uwarunkowań prowadzenia działalności rolniczej, ewolucja preferencji i postaw producentów rolnych oraz innych interesariuszy stanowią uzasadnienie dla stosowania podejścia oferowanego przez ekonomię złożoności. Należy jednakże podkreślić, iż ekonomia złożoności, jako stosunkowo nowy nurt ekonomii, nie stanowi jeszcze w pełni rozwiniętej i całościowej teorii ekonomicznej, stąd mogą pojawić się różnego rodzaju ograniczenia w jej praktycznym wykorzystywaniu.

Niewątpliwie jednak sposób spojrzenia na system ekonomiczny i nieliniowość procesów gospodarczych, jak i zmienność i złożoność charakteru zachowań i interakcji poszczególnych interesariuszy to elementy, których wykorzystanie w patrzeniu na rolnictwo i jego potrzeby rozwojowe, jest bardzo cenne poznawczo i pozwoli precyzyjniej dopasować instrumentarium wsparcia polityki rolnej do potrzeb i wyzwań stojących przed rolnictwem.

Natomiast druga teza pomocnicza wskazywała na konieczność regularnego monitorowania zmian preferencji producentów rolnych oraz czynników je determinujących z uwagi na ich znaczenie w podejmowaniu przez nich decyzji oraz ich wpływ na zakres i sposób korzystania przez nich z instrumentarium polityki rolnej, co oddziałuje na efekty jej wdrażania. Zaprezentowany przegląd literatury wskazał na liczne badania pokazujące rolę i znaczenie preferencji w skali i charakterze oddziaływania instrumentów polityki rolnej. Wskazano również na problem ewolucji preferencji i ich nie tylko ekonomicznych, ale także społeczno-kulturowych uwarunkowań. W związku z tym można stwierdzić, że i ta teza pomocnicza została potwierdzona.

Należy również podkreślić, iż poza przyjętymi tezami badawczymi wskazującymi na nowe rozwiązania w projektowaniu polityki rolnej, novum w przeprowadzonym badaniu jest zastosowanie podejścia backcasting do wyznaczania jej celów. Do tej pory podejście to stosowane było do kwestii ograniczania zużycia energii czy wybranych celów środowiskowych realizowanej polityki. Nie było natomiast używane do wyznaczania celów długookresowej polityki rolnej.

Wnioski dla polityki rolnej wynikające z przeprowadzonego badania obejmują następujące rekomendacje:

- podejście backcasting stanowi dobre narzędzie do wyznaczania celów polityki rolnej, gdyż pozwala określić pożądany kształt sektora rolnego w danym momencie w przyszłości, a przy zaangażowaniu przedstawicieli wszystkich interesariuszy umożliwia wypracowanie celów tej polityki uwzględniających zróżnicowane oczekiwania poszczególnych stron;
- efektywność i skuteczność instrumentów polityki rolnej mogą być zwiększone dzięki regionalizacji i precyzyjnemu dopasowaniu działań do poszczególnych grup rolników w związku z różnorodnością gospodarstw rolnych i ryzyka, na które są narażeni;
- należy rozpoznać zależności i relacje między poszczególnymi instrumentami polityki rolnej i ich skumulowanym oddziaływaniem na rolnictwo;
- oddziaływanie instrumentów polityki rolnej na rolnictwo zależy od kontekstu, w którym są wdrażane (kontekst obejmuje m.in.: sytuację gospodarstwa rolnego, preferencje producenta rolnego czy koniunkturę gospodarczą);
- konieczna jest weryfikacja zakresu gromadzonych danych o sytuacji w rolnictwie i jego otoczeniu; w szczególności potrzebne jest zwiększenie zakresu gromadzonych danych w celu lepszego rozpoznania sytuacji gospodarstw rolnych i wielostronnego oddziaływania instrumentów polityki rolnej;
- niezbędne jest rozszerzenie współpracy twórców polityki rolnej z badaczami jej oddziaływania w celu określenia kierunków niezbędnych prac badawczych;
- polityka rolna musi wspierać odporność rolnictwa oraz jego zdolność do adaptacji i transformacji.

Natomiast w odniesieniu do świata nauki można wskazać na następujące wnioski i zalecenia:

- konieczny jest systematyczny monitoring wyników badań, który umożliwi zapewnienie twórcom polityki rolnej dostęp do najbardziej aktualnej wiedzy o funkcjonowaniu rolnictwa, jego otoczenia i oddziaływaniu polityki rolnej;
- potrzebne jest regularne tworzenie map dowodów i luk umożliwiających bazujące na sprawdzonych faktach programowanie wdrażania i monitorowanie efektów polityki rolnej;
- należy stworzyć bazy danych zawierającej przeglądy wyników badań nad oddziaływaniem polityki rolnej;
- niezbędne jest prowadzenie badań o charakterze interdyscyplinarnym obejmujących aspekty społeczne, środowiskowe i ekonomiczne;
- potrzebne jest wdrażanie bardziej precyzyjnych i kompleksowych metod badawczych;
- ekonomia złożoności stanowi obiecujący sposób podejścia do analizowania systemu żywnościowego, a co za tym idzie do generowania propozycji dla polityki rolnej.

Jedną z fundamentalnych barier dla określenia optymalnej polityki rolnej służącej rozwojowi rolnictwa jest wciąż wycinkowa wiedza o faktycznym oddziaływaniu różnych instrumentów polityki państwa oraz zależnościach między nimi. Takie formy jak ocenianie zrównoważenia, z uwzględnieniem komponentu społecznego, ekonomiczne i środowiskowego, nadal są rzadko wprowadzane do praktyki. Wynika to często nie tylko z braku wiedzy o złożonych metodach obejmujących wiele celów i perspektyw analizy, ale jest to również efekt pośpiechu twórców polityki, którzy mają tendencję do koncentrowania się na szybkim wdrożeniu działań realizujących polityki państwa w danym obszarze.

Istotnym problemem, zwłaszcza z perspektywy dążenia do oparcia polityki na dowodach, jest brak danych statystycznych pozwalających na pełne rozpoznanie problemów, z którymi boryka się sektor rolny oraz uniemożliwiających kompleksową ocenę stosowanych instrumentów polityki państwa. Dotyczy to w zasadzie każdego aspektu oddziaływania polityki rolnej na rolnictwo i jego otoczenie. Niemniej obecnie za najważniejsze „białe plamy” można uznać problematykę związaną z innowacjami w rolnictwie, a także wpływ realizowanych działań, który nie ma charakteru monetarnego ani rzeczowego.

Jeśli chodzi zaś o same wyniki prac badawczych dotyczących instrumentów polityki wobec rolnictwa, to należy wskazać na to, że większość z nich obejmuje jedynie bardzo wycinkowo tę problematykę, koncentrując się tylko na jednym instrumencie, aspekcie oddziaływania, problemie badawczym czy szczeblu analizy (wybrany region, typ produkcji, typ gospodarstw). Bardziej złożone badania dopiero zaczynają być podejmowane, gdyż tworzone są pierwsze narzędzia i metodologie do ich prowadzenia.

Szczególnie ważne jest tworzenie badań interdyscyplinarnych, które obejmują zarówno problemy ekonomiczne, jak i społeczne oraz środowiskowe funkcjonowania rolnictwa i oddziaływania na nie polityki państwa. Pierwszym krokiem w tym kierunku jest konstruowanie ram analitycznych do realizacji tego typu ocen.

Należy przypomnieć, iż przy braku właściwego zrozumienia problemów związanych z prowadzeniem działalności rolniczej, a zwłaszcza złożonych wzajemnych zależności między rolnictwem i środowiskiem, nie tylko skazujemy się na źle zaprojektowane

instrumenty polityki państwa, ale także na wdrażanie instrumentów, które mogą być nieefektywne lub/i mieć nieoczekiwane skutki uboczne. Jednakże należy pamiętać także o tym, że zrozumienie wzajemnych powiązań i zależności pozwala jedynie na określenie palety możliwości,

ale w odniesieniu do wielu kwestii nie da jednoznacznego wyboru, który będzie bazował na preferencjach. Problemem jest to, czyje preferencje powinny determinować wybór instrumentów wsparcia. Kwestia ta nie była jednak tematem niniejszej publikacji.

Wśród dylematów związanych z tworzeniem polityki rolnej należy również wspomnieć o nieekonomicznych czynnikach wpływających na decyzje dotyczące wyboru instrumentów wsparcia sektora rolnego. Chodzi przede wszystkim o to, iż twórcy polityki mimo istnienia określonych badań naukowych wskazujących np. na to, iż dany instrument nie sprawdza się, mogą bazować na swoich przekonaniach i dążyć do utrzymania dotychczasowych rozwiązań, co nie sprzyja zwiększaniu zdolności sektora rolnego do utrzymania zdolności do zapewniania bezpieczeństwa żywnościowego.

Jednakże to nie przed twórcami polityki rolnej jest największe zadanie. Największą rolę mają do odegrania naukowcy. Muszą oni wypracować i zaproponować twórcom polityki rolnej całkowicie nowe, adekwatne do nowych wyzwań i postępu w rozpoznawaniu procesów rozwojowych instrumenty polityki rolnej. Przed ekonomistami rolnymi, którzy pełnią szczególną rolę w tworzeniu propozycji instrumentów polityki rolnej, stoi ogromne wyzwanie zwiększania współpracy z przedstawicielami innych dziedzin nauki, a zwłaszcza z reprezentantami nauk rolniczych, przyrodniczych, nauk o żywieniu, nauk informatycznych, socjologii, planowania przestrzennego czy polityki społecznej, aby wspólnie w oparciu o szerszą wiedzę zaproponować instrumenty, które nie tylko zapewnią odpowiednie wsparcie ekonomiczne sektora rolnego, ale także uwzględnią aspekty środowiskowe i społeczne. Wspólnie proponowane instrumenty będą musiały mieć nie tylko rewolucyjny, ale wręcz wizjonerski charakter. Wydaje się, iż kierunkiem zmian, którym będą podążały te nowe instrumenty polityki rolnej, będzie ich indywidualizacja, co oznacza coraz większe zróżnicowanie wsparcia, ale jednocześnie lepsze jego dopasowanie do faktycznych potrzeb i uwarunkowań danego gospodarstwa, bo raczej o ten poziom będzie chodziło. Można przypuszczać, iż w obliczu szybkiego rozwoju nowoczesnych technologii taka indywidualizacja będzie nie tylko technologicznie możliwa, ale będzie też dostępna w kontekście kosztów administrowania tak zróżnicowaną polityką.

Podsumowując, tworzenie polityki rolnej staje się coraz bardziej skomplikowanym i złożonym, a co za tym idzie trudnym i czasochłonnym zadaniem, gdyż wzrasta skala wyzwań stojących przed sektorem rolnym, a jednocześnie zwiększają się oczekiwania społeczne dotyczące rolnictwa oraz samej polityki rolnej. Rośnie przy tym zróżnicowanie zarówno w sytuacji poszczególnych podmiotów sektora rolnego, jak i rozwarstwienie oczekiwań różnych grup społecznych, co do priorytetów i zakresu polityki rolnej. Jeszcze kilka dekad temu polityka ta koncentrowała się na problemie alokacji zasobów i kwestii zwiększania dochodów, czyli podejmowała problemy efektywności i sprawiedliwości. Obecnie dochodzą kwestie związane ze środowiskiem, czyli problem dostarczania dóbr publicznych oraz z dobrostanem zwierząt, a więc również problemy natury etycznej. Ten wzrost złożoności rodzi coraz większe trudności w dostosowaniu instrumentów do celów polityki rolnej, a także komplikuje samo wyznaczenie tych celów. Można przyjąć, że dobrym

punktem wyjścia jest zaprezentowane w publikacji podejście backcasting, które umożliwia zbudowanie wizji przyszłości poprzez zaangażowanie różnych grup interesariuszy, co pozwala na wypracowanie wspólnej strategii rozwoju.

Wkład w rozwój ekonomii jako dyscypliny naukowej

Swój wkład w rozwój ekonomii jako dyscypliny naukowej oceniam w dwóch wymiarach:

1. Poznawczym.
2. Aplikacyjnym.

W przypadku wkładu poznawczego za kluczowy osiągnięcie należy uznać wskazanie na użyteczność stosowania ekonomii złożoności w tworzeniu i analizowaniu polityki rolnej. Jest to nowa propozycja w literaturze światowej, jak pokazuje przegląd kluczowych baz publikacji, jak Scopus, Web of Science czy Google Scholar, nie pojawiły się jeszcze publikacje łączące ekonomię złożoności i politykę rolną. Jedynie w artykule Butlera zatytułowanym „How complex is agricultural economics?”² autor ten wskazał na stopniowe, ale powolne przenikanie koncepcji związanych z ekonomią złożoności do badań ekonomicznych związanych z rolnictwem. Podkreślił jednak, że tylko nieliczne z nich bezpośrednio odwołują się do teorii złożoności i najczęściej wiążą się ze stosowaniem w badaniach programowania agentowego (ang. agent-based modeling).

W odniesieniu do wkładu aplikacyjnego w rozwój ekonomii jako novum widzę zastosowanie podejścia backcasting do wyznaczania celów długookresowej polityki rolnej, co wprost wynika też z dokonanego systematycznego przeglądu literatury.

6. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Moje zainteresowania badawcze po uzyskaniu stopnia doktora koncentrowały się na różnych, powiązanych jednak ze sobą aspektach funkcjonowania polityki rolnej. Za trzy kluczowe z nich uważam:

1. Instrumentarium Wspólnej Polityki Rolnej i jego powiązania z krajową pomocą dla rolnictwa w państwach UE.
2. Uwarunkowania tworzenia polityki rolnej w UE.
3. Innowacyjne instrumenty polityki rolnej, a w tym szczególnie o charakterze finansowym i fiskalnym.

Instrumentarium Wspólnej Polityki Rolnej i jego powiązania z krajową pomocą budżetową dla rolnictwa w państwach UE

Analiza funkcjonowania instrumentarium polityki rolnej, a zwłaszcza wspólnej polityki rolnej to główny obszar badań, który bezpośrednio jest związany z zadaniami, którymi kierowałam w ramach programów wieloletnich 2011-2014 i 2015-2019

---

² A. Butler (2016), *How complex is agricultural economics?* Contributed Paper prepared for presentation at the 90th Annual Conference of the Agricultural Economics Society, University of Warwick, England, 4-6 April, 2016.

realizowanych przez IERiGŻ-PIB, jak i udziałem w projektach badawczych dotyczących oceny wdrażania w Polsce różnych programów współfinansowanych ze środków WPR, które wymieniono w punkcie 8. W ramach tego obszaru prac badawczych analizowano funkcjonowanie różnych instrumentów polityki rolnej, a zwłaszcza WPR oraz poddawano ocenie kolejne reformy WPR (Wieliczko, 2013, Wspólna polityka rolna w latach 2014-2020 – odpowiedź na niesprawność rynku czy wyraz niesprawności państwa – B.1.-28; Wieliczko, 2012, Propozycje instrumentów wsparcia w polskim PROW na lata 2014-2020 – B.1.-30).

W badaniach nad oceną kolejnych reform skupiano się na wpływie zaproponowanych przez Komisję Europejską i/lub przyjętych rozwiązań na funkcjonowanie i konkurencyjność polskiego rolnictwa (Wieliczko, 2012, The CAP financing in 2014-2020. Consequences for Poland – B.4.-10³).

Ważnym zagadnieniem badawczym w prowadzonych pracach jest kwestia funkcjonowania pomocy krajowej dla rolnictwa w UE. Prace w tym zakresie obejmowały zarówno analizę podstaw prawnych (Wieliczko, 2018, Kto zdecyduje o kształcie przyszłej Wspólnej Polityki Rolnej po 2013? – Traktat Lizboński a rolnictwo – B.1.-33), jak i badania zmian struktury i skali wsparcia oferowanego przez poszczególne państwa UE. Badania w tym zakresie wskazują na systematyczny spadek wielkości tej pomocy mierzonej zarówno w wartościach pieniężnych, jak i w relacji do PKB. W ostatnich latach jedynie w okresie kryzysu finansowego pomoc krajowa w relacji do PKB wzrosła, co oczywiście wynikało ze spadku wartości PKB w większości państw UE (Wieliczko, 2013, Krajowa pomoc publiczna w UE w okresie obecnego kryzysu – B.1.-26). Ponadto, analiza krajowej pomocy publicznej uzyskiwanej przez sektor rolny w Polsce wskazuje na konieczność oferowania wsparcia niezależnie od wielkości podmiotu w przypadku wsparcia dotyczącego wystąpienia nowych chorób roślin lub zwierząt. Brak takiego wsparcia dla dużych podmiotów może skutkować rozprzestrzenieniem się tych chorób. Sytuacja taka oznaczałaby pogorszenie sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolnych oraz zagrażałaby zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego (Wieliczko, Wigier, 2018, State aid for agriculture in Poland – M-35).

Badano również sam kształt funkcjonowania systemu oceny WPR. Był to przedmiot moich rozważań w ramach rozprawy doktorskiej, jednak pozostał ważnym problemem poznawczym w dalszych pracach. W kontekście przygotowywanej reformy WPR nabiera tym większego znaczenia, gdyż nowa WPR ma opierać się na dowodach. Jak pokazały moje badania przeprowadzone na potrzeby rozprawy doktorskiej, a także wykonane później odnoszące się do systemu oceny polityki rolnej funkcjonującej w okresie 2014-2020, brakuje dowodów, na których mogliby bazować twórcy polityki rolnej. W systemie oceny PROW 2014-2020 zaszły znaczące zmiany w porównaniu z poprzednim okresem programowania. W założeniu ich twórców miały one na celu podniesienie jakości ewaluacji poprzez koncentrację na wskaźnikach i wykorzystaniu różnych źródeł danych. W istocie jednak wdrożone zmiany nie przyczyniły się do uzyskania oczekiwanego celu, a jedynie skomplikowały system oceny i wydłużyły proces jej realizacji oraz powiększyły koszty administracyjne z nią związane, nie niosąc w zamian większej wartości dodanej procesu

---

³ Sygnatura B.4.-10 wskazuje na pozycję w wykazie dorobku (załącznik 3), gdzie znajduje się pełen opis bibliograficzny.

oceny (Wieliczko, 2018, System oceny wsparcia programów rozwoju obszarów wiejskich 2014-2020 – B.1.-15).

W tym obszarze badań znalazło się również porównanie polityki spójności i polityki rozwoju obszarów wiejskich w kontekście tego, który z tych obszarów aktywności UE jest lepiej zaprojektowany i wdrażany do wspierania rozwoju wsi w Polsce (Wieliczko, 2017, Cohesion policy or common agricultural policy – which of them is better suited to support rural development in Poland? – B.1.-9). Jak wskazują wyniki przeprowadzonego badania, odpowiedź na to pytanie nie jest jednoznaczna. Idealnym rozwiązaniem byłoby, gdyby te dwa obszary polityki były względem siebie komplementarne, jednak tak wciąż nie jest, mimo systematycznych działań mających temu służyć. Nadal to WPR jest bardziej związana z rozwojem obszarów wiejskich, a także bardziej do niego dostosowana pod względem wyraźnego ukierunkowania i łatwiejszej dostępności dla beneficjentów wiejskich. Również jeśli chodzi o absorpcję środków, obszary wiejskie w mniejszym stopniu korzystają z polityki spójności, często z powodu braku wkładu własnego. W związku z tym to WPR, a w tym płatności bezpośrednie zmniejszają dysproporcje między obszarami wiejskimi i miejskimi w poziomie środków UE trafiających do poszczególnych regionów.

Interesującym problem o charakterze teoretyczno-praktycznym była kwestia zrównania stawek płatności bezpośrednich (Kulawik, Kagan, Wieliczko, 2013, Would equal direct payments in the EU be fair? – B.4.-4) oraz obiektywizacji zasad ich udzielania (Kagan, Kulawik, Płonka, Wieliczko, 2013, Problemy obiektywizacji kryteriów dystrybucji dopłat bezpośrednich w UE – B.1.-7). Badania w tym zakresie wskazują, iż kryterium ziemi rolnej ma cechy obiektywności, jednak nie uwzględnia w pełni celów WPR, a nawet celów samych płatności, które obecnie uznawane są za kluczowy element systemu stabilizacji dochodów w rolnictwie UE (Wieliczko, 2019, Dylematy tworzenia długookresowej polityki rolnej – I.A), a także przypisano im cele środowiskowe, wraz z tzw. zazielenieniem płatności, co znacznie utrudnia pomiar ich efektywności oraz kapitalizacji w stawkach czynszów dzierżawnych i cenach ziemi rolnej.

Uwarunkowania tworzenia polityki rolnej w UE

Temat ten stał się przedmiotem moich prac badawczych w związku analizą propozycji kolejnych reform WPR. W toku prac realizowanych przez KE oraz państwa narodowe w odniesieniu do sukcesywnych zmian ukształtowania WPR oraz wielkości jej budżetu, uwarunkowania ekonomiczne, społeczne, środowiskowe i prawne, zarówno na poziomie UE, jak i poziomie globalnym mają ogromne znaczenie. Z perspektywy badacza WPR analiza uwarunkowań wpływających na kierunek, zakres i charakter zmian w jej instrumentarium i wielkości jej budżetu jest kluczowy dla zrozumienia przyjmowanych rozwiązań.

Uwarunkowania tworzenia WPR obejmują przede wszystkim czynniki zewnętrzne związane z porozumieniami i umowami międzynarodowymi zawartymi przez UE. Jak wskazują przeprowadzone przeze mnie badania w tym zakresie, presja otoczenia zewnętrznego na WPR może mieć różne formy i kanały (Wieliczko, 2018, The impact of global surrounding on the common agricultural policy – B.1.-11). Można oczekiwać, że wpływ globalnego otoczenia na WPR będzie stale wzrastał wraz z rozwojem handlu światowego. Jednocześnie jednak wpływ WPR na handel produktami rolno-spożywczymi

prawdopodobnie będzie stopniowo spadał, ponieważ już teraz zmiany w wydatkach na nią mają ograniczony wpływ na światowe rynki rolne. Jednocześnie wobec braku postępów w rozmowach na forum WTO, UE stara się negocjować dwustronne umowy handlowe. Jednak coraz trudniej jest osiągnąć sytuację korzystną dla wszystkich interesariuszy. Z tego względu nie można wykluczyć, iż będą one zawierane kosztem rolnictwa, co może mieć również wpływ na samą WPR. Niemniej jednak wydaje się, iż kwestie handlowe i środowiskowe w coraz większym stopniu wpływają na rolnictwo, a WPR może jedynie łagodzić negatywne efekty tego oddziaływania.

Interesującym podejściem teoretycznym do problemu właściwego podziału zadań między Komisją Europejską, państwami członkowskimi oraz ich regionami jest koncepcja federalizmu fiskalnego i środowiskowego⁴. Na gruncie wyników badań z zakresu obu tych koncepcji, można dokonać rekomendacji dotyczących kryteriów podziału kompetencji między poszczególnymi szczeblami władzy zarówno w kontekście kwestii fiskalnych, jak i środowiskowych. Jak pokazano w artykule „Federalizm fiskalny i środowiskowy a polityka rolna” (Wieliczko, 2019⁵; Wieliczko, 2018, Federalizm fiskalny – wady i zalety – B.1.-13), ważnym argumentem za zwiększeniem roli państw członkowskich, a nawet ich regionów, w kształtowaniu instrumentarium wsparcia WPR wdrażanego na ich obszarze jest ogromne zróżnicowanie środowiskowe warunków prowadzenia działalności rolniczej. Jednocześnie jednak im wyższy jest szczebel przyjmowania rozwiązań w zakresie norm i wymogów środowiskowych, tym większa pewność, że obejmą one cały obszar UE i zapewnią faktyczną ochronę środowiska, co jest niezmiernie ważne z uwagi na to, iż większość zanieczyszczeń i negatywnych zmian środowiskowych ma możliwość oddziaływania na obszary poza ich występowaniem, choćby przez system wód gruntowych czy obieg powietrza w atmosferze. Z tego względu, wytyczane na poziomie unijnym regulacje dają możliwość zapewnienia minimalnych wymogów środowiskowych i ograniczają ryzyko ich łagodzenia w celu uzyskania poparcia wyborczego czy większego zainteresowania inwestorów danym obszarem, czyli zjawiska korupcji politycznej, która może być silniejszą pokusą na niższym poziomie administracyjnym.

Ważnym wnioskiem z przeprowadzonych badań nad federalizmem środowiskowym i fiskalnym jest wskazanie na to, że wyznaczenie szczebla władzy publicznej stosownego do przejęcia odpowiedzialności w danym zakresie jest specyfika problemu, którego dotyczy. Jednakże za najistotniejszą rekomendację dla tworzenia WPR należy uznać koncepcję „trzeciej drogi”, czyli współpracy, która powinna pojawić się w relacjach wertykalnych między instytucjami na różnych szczeblach władz. Tego typu rozwiązanie pozwala na elastyczność w podchodzeniu do problemów, co przy ich rosnącej złożoności, jest coraz ważniejsze dla zapewnienia skuteczności i efektywności działań państwa.

---

⁴ Należy zaznaczyć, iż koncepcja federalizmu ma na gruncie rozwiązań traktatowych obowiązujących w UE swoje istotne miejsce. Zasada subsydiarności bazuje na tej koncepcji. Zgodnie z tą zasadą, dany obszar polityki należy do kompetencji UE jedynie, gdy cele danego działania nie mogą być osiągnięte na poziomie państw członkowskich (Podstawę prawną tej zasady w UE stanowią: Artykuł 5 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) i Protokół (nr 2) w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności).

⁵ Artykuł pt. „Federalizm fiskalny i środowiskowy a polityka rolna” przygotowany do czasopisma Problemy Rolnictwa Światowego, Zeszyty Naukowe Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Wydawnictwo SGGW, Warszawa. Artykuł otrzymał dwie pozytywne recenzje i oczekuje na publikację.

Badanym przeze mnie zagadnieniem praktycznym związanym z uwarunkowaniami tworzenia WPR były kwestie prawne zawarte w Traktacie Lizbońskim (Wieliczko, 2011, Kto zdecyduje o kształcie przyszłej Wspólnej Polityki Rolnej po 2013? – Traktat Lizboński a rolnictwo – B.1.-33). Dokument ten fundamentalnie zmienił sposób przyjmowania kolejnych reform WPR, rozszerzając rolę Parlamentu Europejskiego, co znacząco spowalnia proces przyjmowania zmian i ogranicza ich zakres.

Innowacyjne instrumenty polityki rolnej, a w tym szczególnie o charakterze finansowym i fiskalnym

Jak zostało pokazane w monografii „Dylematy...” stanowiącej kluczowe osiągnięcie naukowe, wzrastające wyzwania stojące przed rolnictwem i rosnąca złożoność systemów społeczno-ekologicznych powodują konieczność zmian w stosowanym instrumentarium polityki rolnej. Zarówno na poziomie badań naukowych, jak i samej polityki wobec wsi i rolnictwa oraz innych sektorów, w przypadku problemów negatywnych środowiskowych efektów zewnętrznych tworzone są nowe, innowacyjne rozwiązania. Przedmiotem prowadzonych przeze mnie prac badawczych była ich identyfikacja oraz ocena zasadności i możliwości ich stosowania w krajowej lub unijnej polityce rolnej. Badania objęły propozycje różnych instrumentów. Jednakże najwięcej miejsca poświęcono problematyce instrumentów finansowych wprowadzanych do WPR oraz innych obszarów aktywności UE. Było to związane z rosnącym zaangażowaniem Komisji Europejskiej w promowanie tych instrumentów, czego najlepszym przykładem jest specjalna platforma fi-compass. Jednakże zainteresowanie tą formą wspierania rolników jest niewielkie w większości państw członkowskich (Wieliczko, 2016, *Czy warto stosować instrumenty finansowe w programach rozwoju obszarów wiejskich?* – B.1.-17).

Zrealizowane badania w zakresie możliwości i zasadności stosowania instrumentów finansowych w odniesieniu do polskiego rolnictwa wskazują na ograniczoną użyteczność takich rozwiązań (Soliwoda, Kulawik, Wieliczko, *Inżynieria finansowa i instrumenty finansowe a problemy budżetowe UE*). Ponadto, na gruncie teoretycznym nie ma pełnego uzasadnienia dla stosowania takich instrumentów, co więcej instrumenty te mogą być interesującą propozycją jedynie dla większych gospodarstw o lepszej sytuacji ekonomicznej, a te mają dostęp do kredytów i gwarancji oferowanych przez banki komercyjne (Kulawik, Soliwoda, Wieliczko, 2018, *Is there room for financial instruments in the Common Agricultural Policy? Casus of Poland* – B.4.-1). Ponadto, należy podkreślić, iż analizie en-ante zapotrzebowania na instrumenty finansowe bazują na szacunkach przygotowywanych na bazie wyników ankiet z producentami rolnymi, w których pyta się o zapotrzebowanie na środki, a nie o gotowość skorzystania z pożyczki na danych warunkach jej udzielenia. W związku z tym oszacowana luka finansowa jest znacznie większa niż faktyczne zapotrzebowanie na kredyty i pożyczki.

Poza instrumentami finansowymi prowadzone przeze mnie badania objęły kwestię stosowania aukcji. W odniesieniu do polityki rolnej problem ten dotyczy realizacji działań rolno-środowiskowych czy też wdrażania usług ekosystemów (Wieliczko, 2017, *Ocena możliwości wykorzystania aukcji jako narzędzia internalizacji efektów zewnętrznych i dostarczania dóbr publicznych w rolnictwie* – B.1.-16). Wyniki przeprowadzonego przeze

mnie badania wykazały, iż stosowania aukcji do dostarczania dóbr publicznych i ochrony środowiska, zarówno w rolnictwie, jak i w innych sektorach jest to instrument, który może znacząco zwiększyć efektywność działań prośrodowiskowych w porównaniu z dotychczas stosowanymi narzędziami. Jednakże wiedza na temat tego, jakie szczegółowe rozwiązania zapewniają najlepsze rezultaty środowiskowe przy minimalnych kosztach jest wciąż na tyle niewystarczająca, że aukcje nie stały się powszechnie stosowanym narzędziem ochrony środowiska. Można jednak sądzić, iż ich zastosowanie będzie jednak systematycznie rosło.

W tym obszarze moich badań znalazł się również problem znalezienia najskuteczniejszego i najefektywniejszego mechanizmu redukcji emisji gazów cieplarnianych generowanych przez rolnictwo (Wieliczko, 2016, *Jaki mechanizm redukcji emisji gazów cieplarnianych zastosować w odniesieniu do rolnictwa Unii Europejskiej?* – B.1.-18). Jak wskazały moje badania, istnieje wiele różnych instrumentów redukcji emisji, jak choćby podatki od emisji, czy handel prawami do nich. Jednakże z punktu widzenia rolnictwa, zwłaszcza rolnictwa europejskiego o dużej liczbie małych podmiotów, za najlepszy pod względem polityczno-organizacyjnych możliwości wdrożenia należy uznać mechanizm redukcji emisji zanieczyszczeń powiązany z uzyskiwaniem płatności bezpośrednich. Jest to tym łatwiejsze do zrealizowania, że wnioski o płatność zawiera wiele informacji pozwalających oszacować zakres emisji gazów cieplarnianych generowanych przez dane gospodarstwo. Rozwiązanie to ma ponadto dodatkową zaletę w postaci zachęcenia rolników do uwzględniania kwestii emisji zanieczyszczeń w swojej działalności rolniczej.

Jak pokazują przeprowadzone badania, najwięcej innowacji dotyczących instrumentarium polityki rolnej związanych jest z ochroną środowiska i dostarczaniem usług ekosystemów. Wśród tych instrumentów znajdują się rozwiązania, które znalazły już zastosowanie w praktyce, jak np. kolektywne wdrażanie programów rolnośrodowiskowych (Wieliczko, 2015, *Współpraca gospodarstw rodzinnych we wdrażaniu działań prośrodowiskowych – dotychczasowe doświadczenia wybranych państw i wnioski dla Polski* – B.4.-12), jak i takie, które „przetestowano” jedynie w formie eksperymentów badawczych charakterystycznych dla ekonomii behawioralnej.

7. Wykaz dorobku publikacyjnego

Szczegółowe zestawienie dorobku publikacyjnego znajduje się w załączniku nr 3 do wniosku. W dotychczasowym dorobku publikacyjnym przeważają artykuły w czasopismach z listy B wykazu MNiSW. Łącznie to 45 pozycji, z czego tylko 9 powstało przed uzyskaniem stopnia doktora. Czasopisma, w których opublikowano moje prace to:

- *Ekonomika i Organizacja Gospodarki Żywnościowej. Roczniki Naukowe SGGW;*
- *Europa Regionum;*
- *Gospodarka Narodowa;*
- *Journal of Agribusiness and Rural Development;*
- *Marketing i Rynek;*
- *Polityki Europejskie, Finanse i Marketing, Roczniki Naukowe SGGW;*
- *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu;*
- *Problemy Rolnictwa Światowego;*

- Roczniki Naukowe Ekonomii Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich SGGW
- Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu;
- Roczniki Nauk Rolniczych, Seria G – Ekonomika Rolnictwa;
- Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego;
- Studies in Agricultural Economics;
- Wieś i Rolnictwo;
- Zagadnienia Ekonomiki Rolnej.

Znaczącą rolę odgrywają również rozdziały w monografiach (w sumie 16, z czego 12 po uzyskaniu stopnia doktora) oraz same monografie zarówno w języku polskim (8, z czego 5 po uzyskaniu stopnia doktora), jak i angielskim (6, wszystkie po uzyskaniu stopnia doktora).

Ważnym elementem mojego dorobku są ekspertyzy przygotowywane dla różnych instytucji krajowych i zagranicznych, jak Parlament Europejski, Dyrekcja Generalna ds. Rolnictwa Komisji Europejskiej, Sejm, Senat, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Łącznie do tej pory przygotowałam ponad 250 ekspertyz, z których większość samodzielnie (głównie na potrzeby Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej Senatu RP) (tabela 1).

Tabela 1. Zestawienie ilościowe dorobku publikacyjnego

Wyszczególnienie	Przed uzyskaniem stopnia doktora		Po uzyskaniu stopnia doktora			Suma
	Autor	Współautor	Autor	Współautor	Łącznie	
Artykuły w czasopismach naukowych z listy B wykazu MNiSW w języku polskim	9		25	8	33	42
Artykuły w czasopismach naukowych z listy B wykazu MNiSW w języku angielskim			3		3	3
Publikacja naukowa w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowej, uwzględnionych w uznanej bazie publikacji naukowych o zasięgu międzynarodowym			1	2	3	3
Publikowane materiały konferencyjne recenzowane w języku angielskim			7		7	7
Monografie naukowe w języku polskim	3		2*	3	5	8
Monografie naukowe w języku angielskim				6**	6	6
Rozdziały w monografiach naukowych w j. polskim	4		12		12	16
Rozdziały w monografiach naukowych w j. angielskim	1		4	5	9	10
Recenzowana publikacja naukowa w języku innym niż polski, zamieszczona w zagranicznym czasopiśmie naukowym niezamieszczonym w wykazie czasopism naukowych			1		1	1
Inne publikacje naukowe w j. polskim***	12	2		6	6	20
Inne publikacje naukowe w j. angielskim***				3	3	3
Artykuły w czasopismach popularno-naukowych	34	3				37
Raporty prezentujące wyniki realizowanych projektów badawczych w j. angielskim	1	1		6	6	8

Ekspertyzy dla administracji rządowej, Sejmu, Senatu i ARiMR	2	7	222	23	245	254
Ekspertyzy w języku angielskim				2	2	2
Razem	66	13	277	64	341	420
Redakcja naukowa monografii w j. angielskim			3**	2**	5	5
Razem	66	13	280	66	346	425

* Jedna z monografii (System oceny polityki Unii Europejskiej wobec obszarów wiejskich a zasady dobrego rządzenia) bazuje na części rozprawy doktorskiej.

**Wszystkie monografie zostały opublikowane w dwóch wersjach językowych – po polsku i po angielsku.

***Są to opracowania, które nie zostały poddane recenzji ze względu na objętość (mniej niż 6 ark. wydawniczych).

Moja szacowana liczba punktów według punktacji MNiSW za opublikowane artykuły, monografie i rozdziały w monografiach to 574 (przy braku uwzględnieniu podziału punktów zgodnie z udziałem w przygotowaniu danej publikacji to 900). Publikacje mojego autorstwa uzyskały 21 cytowań w bazie Web of Science i ponad 200 cytowań w innych bazach (tabela 2).

Tabela 2. Zestawienie bibliometryczne liczby cytowani oraz indeksu Hirsha

Źródło	Liczba cytowań	Indeks Hirsha
Web of Science*	21	1
Scopus	1	0
Google Scholar	219	7

*Cited Reference Search

8. Uczestnictwo w projektach badawczych

Kluczowe projekty badawcze, w których uczestniczyłam to trzy programy wieloletnie realizowane przez IERiGŻ-PIB. W pierwszym, wdrażanym w okresie 2005-2009 programie wieloletnim „Ekonomiczne i społeczne uwarunkowania rozwoju polskiej gospodarki żywnościowej po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej” uczestniczyłam w realizacji zadania „Analiza przebiegu realizacji i skutków programów PROW” oraz zadania „Możliwości prowadzenia narodowej polityki rolnej przez Polskę w ramach WPR”. W Programie Wieloletnim 2011-2014 „Konkurencyjność polskiej gospodarki żywnościowej w warunkach globalizacji i integracji europejskiej” kierowałam zadaniem „Krajowy i unijny "budżet rolny" a finanse i funkcjonowanie polskiego rolnictwa oraz gospodarki narodowej”, zaś w Programie Wieloletnim pt. „Rolnictwo polskie i UE 2020+. Wyzwania, szanse, zagrożenia, propozycje”, przewidziany na lata 2015-2019 kieruję zadaniem „mechanizmy i impulsy fiskalne oddziałujące na rozwój wsi i rolnictwa, finansowanie zwrotne i quasi-rynkowe instrumenty internalizacji efektów zewnętrznych w rolnictwie oraz dostarczanie dóbr publicznych”.

Ważnym obszarem mojej aktywności naukowej był udział w projektach zleczonych przez MRiRW dotyczących oceny wdrażania unijnych programów skierowanych do wsi i rolnictwa. Byłam członkiem zespołu przygotowującego ocenę końcową wdrażania programu SAPARD, programu PROW 2004-2006 oraz ocenę średniookresową PROW 2007-20013.

Pozostałe projekty badawcze, w jakich uczestniczyłam, to projekty związane ze współpracą międzynarodową i zostały omówione w punkcie 11 „Współpraca międzynarodowa”.

9. Wygłoszone referaty na konferencjach, seminariach i sympozjach oraz w trakcie szkoleń

Wyniki pracy naukowej były prezentowane na krajowych i międzynarodowych konferencjach i seminariach. Szczegółowe informacje o wygłoszonych referatach i prezentacjach oraz o udziale w konferencjach i innych wydarzeniach naukowych znajdują się w załączniku nr 3 do wniosku. Dotychczas wygłosiłam 87 referatów, z czego 74 po uzyskaniu doktoratu.

Referaty wygłoszone na konferencjach i seminariach naukowych

Wyszczególnienie	Przed uzyskaniem stopnia doktora		Po uzyskaniu stopnia doktora		Razem
	Autor	Współautor	Autor	Współautor	
Referaty wygłoszone w j. polskim	8	1	30	5	44
Referaty wygłoszone w j. angielskim	4	0	33	6	43
Razem	12	1	63	11	87

10. Działalność dydaktyczna, popularyzatorska, ekspercka i organizacyjna

Działalność dydaktyczna ograniczyła się do czasowego prowadzenia zajęć na studiach I stopnia w trzech warszawskich prywatnych uczelniach. W latach 2005-2009 prowadziłam zajęcia na studiach I stopnia w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Warszawie, gdzie prowadziłam ćwiczenia z przedmiotów mikroekonomia i makroekonomia.

W roku akademickim 2009/2010 prowadziłam na uczelni Almamater w Warszawie ćwiczenia z przedmiotu „Sprawozdawczość Finansowa Podmiotów Gospodarczych”.

W roku akademickim 2010/2011 prowadziłam zajęcia na studiach I stopnia na Uczelni Łazarskiego w Warszawie. Na uczelni tej wykładałam przedmiot „Rachunkowość finansowa i finanse przedsiębiorstwa” oraz prowadziłam konserwatorium „Rachunkowość finansowa” oraz ćwiczenia z przedmiotu „Rachunkowość finansowa i finanse przedsiębiorstw”.

W ramach działalności organizacyjnej należy przede wszystkim wymienić organizację spotkań z delegacjami z Chin, które decydują się na odwiedzenie IERiGŻ-PIB. Spotkania z delegacjami z Chin obejmują zarówno wizyty chińskich naukowców zajmujących się problematyką rozwoju wsi i rolnictwa, jak i przedstawicieli administracji publicznej. Spotkania te służą zapoznaniu się delegacji z Chin z tematyką rozwoju wsi i rolnictwa w Polsce oraz omówieniu możliwości nawiązania współpracy. W latach 2013-2019 odbyło się osiem takich spotkań oraz jedno spotkanie z przedstawicielami administracji publicznej

z Korei Południowej (informacje o tych spotkaniach znajdują się na stronie internetowej IERiGŻ-PIB). Wprowadzenie do tych spotkań prowadziłam w języku chińskim.

W ramach działalności organizacyjnej byłam członkiem komitetu naukowego konferencji 14th European Rural Development Network Conference „Knowledge sharing and innovation in agriculture and rural areas” w 2016 roku i XVII European Rural Development Network Conference „CAP 2021+: balanced development among the dimensions of rural sustainability” w 2019 roku oraz komitetu organizacyjnego konferencji „Przemiany strukturalne w rolnictwie i obszarach wiejskich a WPR w Polsce i Bułgarii – 10 lat współpracy naukowo-badawczej”, która odbyła się w dniach 13-16.09.2016 w Sofii.

W odniesieniu do działalności popularyzatorskiej należy wymienić funkcję zastępcy członka w Komitecie Monitorującym PROW 2014-2020 oraz pracę w charakterze analityka Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej Senatu RP. W ramach pracy na rzecz tej senackiej komisji przygotowuję ekspertyzy na temat projektów regulacji prawnych przygotowywanych przez Komisję Europejską dotyczących przede wszystkim rolnictwa, ale sporadycznie również rybołówstwa i środowiska naturalnego. Do tej pory przygotowałam 215 takich ekspertyz.

Praca ta obejmuje również przygotowywanie projektów opinii Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej Senatu RP w dialogu politycznym kierowanych do KE i PE oraz projektów uzasadnionych opinii Senatu RP o naruszeniu zasady pomocniczości. Do moich obowiązków należy również uczestniczenie w spotkaniach przedstawicieli parlamentów narodowych państw UE dotyczących rolnictwa.

11. Współpraca międzynarodowa

Dotychczasowa współpraca międzynarodowa obejmowała zarówno współpracę indywidualną oraz współpracę w przygotowaniu projektów na różne konkursy, jak i realizację projektów, które uzyskały finansowanie.

W ramach współpracy indywidualnej należy wymienić współpracę z pracownikami węgierskiego Research Institute of Agricultural Economics (AKI) w Budapeszcie. Obejmuje ona wspólny referat pt. „Impact of Investment Support on Hungarian and Polish Agriculture” przygotowany z dr. Józsefem Fogarasim z Research Institute of Agricultural Economics (AKI) w Budapeszcie oraz dr. Markiem Wigierem, który zaprezentowałam na 142nd EAAE Seminar „Growing Success? Agriculture and rural development in an enlarged EU” w Budapeszcie. Drugim elementem tej współpracy było przygotowanie wspólnego rozdziału pt. “Structural changes in Polish and Hungarian agriculture since EU accession: lessons learned and implications for the design of future agricultural policies”, którego autorami byli: B. Wieliczko, J. Fogarasi, M. Wigier i K. Tóth. Został on opublikowany w monografii pt. “Financing of Agriculture and Investment Supports in Agriculture”, której redaktorami naukowymi byli N. Potori, P. Chmieliński i A. Fieldsend. Ostatnim z elementów współpracy z pracownikami AKI była praca nad monografią „Assessment of the impact of the EU "agricultural budget" for the period 2014-2020 on the financial situation of the national agriculture and the entire economy”. J. Fogarasi i K. Toth przygotowali do tej publikacji

rozdział pt. „The implications of multiannual financial framework in Hungary for the years 2014-2020”.

W ramach współpracy indywidualnej związanej z publikacją monografii pt. “Assessment of the impact of the EU "agricultural budget" for the period 2014-2020 on the financial situation of the national agriculture and the entire economy”, rozdział pt. “CAP’s second pillar – some remarks from the Czech perspective” przygotowali Zuzana Křístková z Czech University of Life Sciences i Tomáš Rätinger z Czeskiej Akademii Nauk.

Współpraca indywidualna zaowocowała również publikacją artykułu przygotowanego wspólnie z Clare Giuliani zatrudnionej w Institute for Regional Development – Eurac Research, Bolzano, Włochy. Artykuł ten nosi tytuł „Social agriculture as an example of social innovation emerging in rural areas and the role of public policy” i dotyczy rolnictwa społecznego jako formy innowacji społecznych. Artykuł został opublikowany w Rural Areas and Development.

Efektom współpracy indywidualnej jest również udział w węgierskim projekcie mającym na celu przygotowanie monografii „Economic Integration and Interdependence in Central and Eastern Europe”. Projekt ten był realizowany przez Center for Strategic and Defense Studies (National University of Public Service, (NUPS) Budapest, Hungary). Na potrzeby projektu przygotowałam artykuł zatytułowany „Economic integration and interdependence in Poland. Fast success?”, który został pozytywnie zrecenzowany i przyjęty do publikacji.

Współpraca nad przygotowaniem międzynarodowych projektów badawczych obejmowała udział w konsorcjach, które opracowywały wnioski na różne wezwania do składania propozycji projektów. Uczestniczyłam w przygotowaniu następujących projektów (projekty, w których przygotowaniu i późniejszej realizacji uczestniczyłam wymienione są w dalszej części rozdziału):

1. Projekt AgriWater (pełna nazwa projektu: Smart Water Management, Agriculture Management and Water Mitigation in Small Water Catchments; numer wniosku: SEP-210565617). Projekt przygotowany przez konsorcjum składające się z 24 partnerów i zgłoszony na wezwanie do składania wniosków H2020-SFS-2018-2020 (Sustainable Food Security) w ramach Horizon 2020.
2. Projekt REMAP (pełna nazwa projektu: Redesigning Mountain Area Policy; numer wniosku: SEP-210564279). Projekt przygotowany przez konsorcjum składające się z 25 partnerów i zgłoszony na wezwanie do składania wniosków H2020-RUR-2018-2020 (Rural Renaissance) ogłoszony w ramach Horizon 2020.
3. Projekt TRANSFORM (pełna nazwa projektu: Transformational cultural tourism for regional development). Projekt przygotowany przez konsorcjum projektowe na wezwanie do składania projektów “TRANSFORMATIONS-04-2019-2020: Innovative approaches to urban and regional development through cultural tourism” w ramach Horizon 2020.
4. Projekt CASHMERE (pełna nazwa projektu: Conceptualizing and Applying Value Sharing Business Models for the Modern Rural Economy) zgłoszony w ramach Horizon 2020.
5. Projekt SHERPA (pełna nazwa projektu: Sustainable Hub to Engage into Rural Policies with Actors). Projekt zgłoszony przez konsorcjum projektowe składające się z 17

członków i przygotowany na wezwanie do składania wniosków RUR-01-2018-2019-D w ramach Horizon 2020.

6. Projekt DIGITERRA (pełna nazwa projektu: Complementary Perspectives on Rural Digitisation; numer projektu: SEP-210522268). Projekt przygotowany przez konsorcjum stworzone przez 35 podmiotów na wezwanie do składania wniosków H2020-RUR-2018-2020 (Rural Renaissance).
7. Projekt HARMONIA (pełna nazwa projektu: Holistic approach to plant protection products' global health impact assessment). Projekt przygotowany przez konsorcjum projektowe składające się z 18 podmiotów i zgłoszony na wezwanie do składania wniosków SFS-04-2019-2020 (Integrated health approaches and alternatives to pesticide use: Integration of plant protection in a global health approach).
8. Projekt FoodSecured (pełna nazwa projektu: Family and smallholder farms: Food and nutrition security in a globalised market; numer wniosku: 677331-2). Projekt przygotowało konsorcjum składające się z 18 członków. Liderem projektu był Natural Resources Institute Finland. Projekt przygotowany na wezwanie do składania wniosków SFS-18-2015 z Horizon 2020.
9. Projekt TOGETHER (pełna nazwa projektu: Farmers working TOGETHER: enabling collective action through the fostering of social capital; numer projektu: 774366). Projekt opracowany przez konsorcjum składające się z 19 partnerów i zgłoszony na wezwanie do składania wniosków H2020-RUR-2016-2017 Rural Renaissance - Fostering innovation and business opportunity.
10. Projekt AGRI-CN-PL (pełna nazwa projektu: Changes in Agriculture and Rural Areas during the Polish Transformation since 1989 and Chinese Reforms since 1978). Projekt zgłoszony w konkursie SHENG 1 ogłoszonym przez Narodowe Centrum Nauki wspólnie z National Natural Science Foundation of China (NSFC). IERiGŻ-PIB wystąpił w tym konkursie wspólnie z Chinese Academy of Agricultural Sciences. Przygotowany wspólnie projekt dotyczy analizy porównawczej przemian, jakie zaszły w rolnictwie i na obszarach wiejskich w Polsce od 1989, a w Chinach od 1979. Kierowałam pracami realizowanymi w IERiGŻ-PIB związanymi z przygotowaniem wniosku, a w złożonej dokumentacji projektowej występuję jako kierownik.

Uczestniczyłam również w realizacji kilku projektów międzynarodowych. Jeszcze przed uzyskaniem doktoratu byłam członkiem zespołu realizującego projekt FARO EU (pełna nazwa: Foresight Analysis of Rural areas Of Europe), który uzyskał finansowanie w ramach Szóstego Programu Ramowego UE i był realizowany od stycznia 2007 r. do grudnia 2009 roku. W projekcie tym IERiGŻ-PIB występował w roli członka konsorcjum. W ramach realizowanych prac brałam udział w analizie obszarów wiejskich województwa mazowieckiego i ich perspektyw rozwojowych.

Kolejnym projektem, w którego realizacji uczestniczyłam przed uzyskaniem stopnia doktora był projekt NEWGOV New Modes of Governance. Integrated Project. Priority 7 – Citizens and Governance in the Knowledge-based Society (Project no. CIT1-CT-2004-506392), 2007. Na potrzeby tego projektu przygotowałam raport pt. "Challenges of the Common Agricultural Policy Management. The Role of Agencies. Conditions of Implementing CAP in Poland".

Uczestniczyłam także w przygotowaniu projektu, który został zgłoszony w ramach wezwania do składania wniosków H2020-REFLECTIVE-SOCIETY-2015 stanowiący element programu Horizon 2020. Projekt przygotowywało konsorcjum złożone z ośmiu podmiotów i kierowane przez Uniwersytet Boloński. Projekt PERCEIVE (pełna nazwa projektu: "Perception and evaluation of Regional and Cohesion Policies by Europeans and Identification with the values of Europe"; numer grantu: 693529) został zakwalifikowany do finansowania i jest realizowany od września 2016 roku (strona internetowa projektu: www.perceiveproject.eu). IERiGŻ-PIB jest członkiem konsorcjum projektowego. Z ramienia Instytutu należę grupy zajmującej się promocją i komunikacją w ramach tego projektu. Uczestniczyłam w pracach, w które realizował Instytut, w tym studia przypadków w województwie warmińsko-mazurskim i dolnośląskim (wykaz prac, w których uczestniczyłam w ramach projektu przedstawiono w punkcie B.7 wykazu dorobku). Ponadto, współprowadziłam warsztaty zrealizowane w ramach promocji projektu podczas IdeasLab, który był częścią 9th European Public Communication Conference odbywającej się w dniach 8-9 listopada 2018 roku w Brukseli.

Kierowałam projektem badawczym "The effects of implementation of the cohesion policy (CP) and the common agricultural policy (CAP) in V4 states. Divergences in perception of CP and CAP". Projekt dotyczył analizy oddziaływania na kraje Grupy Wyszehradzkiej wsparcia uzyskanego w ramach polityki spójności i WPR oraz pecepcji tych polityk przez opinię publiczną w krajach Grupy Wyszehradzkiej. Projekt realizowany był przez Think Visegrad. A think-tank Platform. Uczestnikami projektu byli eksperci ze wszystkich krajów Grupy Wyszehradzkiej. Moją rolą było określenie struktury opracowywanego raportu, koordynacja prac ekspertów oraz redakcja ostatecznej wersji raportu.

Uczestniczyłam również w realizacji projektu zleconego przez Komisję Europejską (DG AGRI) dotyczącego krajowej pomocy publicznej dla rolnictwa w państwach UE. Efektem zrealizowanych prac jest raport „Evaluation study of the instruments applicable to state aid in the agricultural and forestry sectors and in rural areas”. W ramach realizacji projektu, którym kierowała firma ADE, wspólnie z dr. Markiem Wigierem przygotowałam raport na temat wybranych instrumentów pomocy publicznej skierowanych do polskiego rolnictwa w okresie 2014-2016.

Uczestniczyłam w realizacji projektu Quality Governance, w ramach którego byłam współautorem raportu pt. „Qualitative Report on Quality of Government in EU regions. A study of Lubelskie and Pomorskie regions in Poland, and Catalonia and Navarra in Spain”. Badanie zrealizowano pod kierunkiem N. Charron’a i V. Lapuente (The Quality of Government Institute), we współpracy z P. Chmielińskim, B. Wieliczko (IERiGŻ-PIB) i A. Hombrado (Universidad Nacional de Educación a Distancia).

Brałam również udział w przygotowaniu projektu „Advancing Sustainable Circular Bioeconomy in Central and Eastern European countries: BIOEASTsUP”. Realizacja projektu rozpoczyna się w drugiej połowie 2019 roku.

Uczestniczyłam również w przygotowaniu projektu PoliRural (pełna nazwa projektu: Future Oriented Collaborative Policy Development for Rural Areas and People; numer projektu: SEP-210522290). Projekt został przygotowany przez konsorcjum składające się z 37 podmiotów i został zgłoszony na wezwanie do składania wniosków H2020-RUR-2018-2020

(Rural Renaissance) w ramach Horizon 2020. Realizacja projektu rozpocznie się w czerwcu 2019 roku.

Współpraca międzynarodowa obejmowała również udział w przygotowaniu dwóch konferencji ERDN jako członek komitetu naukowego (w roku 2016 – 14th European Rural Development Network Conference „Knowledge sharing and innovation in agriculture and rural areas” i w 2019 roku –XVII European Rural Development Network Conference „CAP 2021+: balanced development among the dimensions of rural sustainability”) oraz komitetu organizacyjnego konferencji „Przemiany strukturalne w rolnictwie i obszarach wiejskich a WPR w Polsce i Bułgarii – 10 lat współpracy naukowo-badawczej”, która odbyła się w dniach 13-16.09.2016 w Sofii.

Barbara Wiercik